

INSTITUTUL NAȚIONAL PENTRU STUDIUL TOTALITARISMULUI
RAPORT PRIVIND ACTIVITATEA ȘTIINȚIFICĂ
2021

Lucrări publicate de către cercetătorii Institutului Național pentru Studiul
Totalitarismului și volume publicate în cadrul INST

1. Gheorghe F. Anghelescu, Octavian Roske, Ion Constantin, *O viață în slujba țării: convorbiri cu generalul Titus Gârbea*, 2020. (apărută în 2021)
2. Radu Ciuceanu, *Mișcarea Națională de Rezistență din Oltenia. Documente (1948-1963)*, 2021. ISBN 978-606-9053-29-4
3. Radu Ciuceanu, *Regimul penitenciar din România 1940-1962*, ediția a doua revăzută și adăugită, București, 2021. ISBN 978-606-9053-10-2
4. Radu Ciuceanu, *Jurnalul unui om liniștit*, Vol. I. *Nume de cod Artistul (1963-1970)*, ediția a doua revăzută și adăugită, București, 2021. ISBN 978-606-9053-03-4
5. Radu Ciuceanu, *Jurnalul unui om liniștit*, Vol. II. *Nume de cod Cucul (1970-1989)*, ediția a doua revăzută și adăugită, București, 2021. ISBN 978-606-9053-11-9
6. Radu Ciuceanu, *Frumoase zile de tinerețe... Dramă istorică*, ediția a doua revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-09-6
7. Radu Ciuceanu, *În vâltoarea timpurilor. Studii și articole*, I, București, 2021. ISBN 978-606-9053-12-6
8. Radu Ciuceanu, *Intrarea în tunel*, ediția a doua revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-04-1
9. Radu Ciuceanu, *Potcoava fără noroc*, ediția a doua revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-05-8
10. Radu Ciuceanu, *Pecetea diavolului*, ediția a doua revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-06-5
11. Radu Ciuceanu, *Prea mult întunerice Doamne!*, ediția a doua revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-07-2
12. Dima, Nicolae Nicholas, *Românii și România. Între Pământ și Cer. Eseu*, 2021; în curs de apariție. ISBN 978-606-9053-28-7
13. Onișoru Gheorghe, „*Stalin și poporul rus.*”. *Democrație și dictatură în România contemporană*, vol.I, Editura Corint, 2021, 9786060880189
14. Onișoru Gheorghe, *Premizele instaurării comunismului*, vol.II, *Stalinismul în România*, București, Editura Corint, 2021, 9786060880196
15. Octavian Roske (coord.), *România, 1945–1989. Enciclopedia regimului comunist. Represiunea*, vol. IV, S-Ș, INST, București, 2021.
16. Șiperco Andrei (ed.), *Confesiunile elitei comuniste. România 1944-1965: Rivalități, represiuni, crime... Arhiva Alexandru Șiperco*, vol. V, Colecția „Documente”, INST, 2021; ISBN 978-606-9053-27-0 în curs de apariție.

17. Revista *Arhivele Totalitarismului*, nr. 1-2/2021, ISSN 1221-6917 *în curs de apariție*

18. Revista *Arhivele Totalitarismului*, nr. 3-4/2021 ISSN 1221-6917 *în curs de apariție*

Ediții digitale

1. Radu Ciuceanu, *Intrarea în tunel*, ediția a doua digitală revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-14-0
2. Radu Ciuceanu, *Potcoava fără noroc*, ediția a doua digitală revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-15-7
3. Radu Ciuceanu, *Pecetea diavolului*, ediția a doua digitală revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-16-4
4. Radu Ciuceanu, *Prea mult întunerit Doamne!*, ediția a doua digitală revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-17-1
5. Radu Ciuceanu, *La taină cu diavolul*, 2015, ediție digitală, 2021. ISBN 978-606-9053-18-8
6. Radu Ciuceanu, *Thalassa! Thalassa! Thalassa!*, 2017, ediție digitală, 2021. ISBN 978-606-9053-19-5
7. Radu Ciuceanu, *Memorii* vol. I-VI, ediție digitală, 2021. ISBN 978-606-9053-20-1
8. Radu Ciuceanu, *Mișcarea Națională de Rezistență din Oltenia. Documente (1948-1963)*, ediție digitală, 2021. ISBN 978-606-9053-21-8
9. Radu Ciuceanu, *Frumoase zile de tinerețe... Dramă istorică*, ediția a doua digitală revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-22-5
10. Radu Ciuceanu, *Regimul penitenciar din România 1940-1962*, ediția a doua digitală revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-13-3
11. Radu Ciuceanu, *Jurnalul unui om liniștit*, Vol. I. *Nume de cod Artistul (1963-1970)*, ediția a doua digitală revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-23-2
12. Radu Ciuceanu, *Jurnalul unui om liniștit*, Vol. II. *Nume de cod Cucul (1970-1989)*, ediția a doua digitală revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-24-9
13. Radu Ciuceanu, *În vârtoarea timpurilor. Studii și articole*, I, ediție digitală, 2021. ISBN 978-606-9053-25-6

2. Domenii de cercetare: ISTORIE

În anul 2021 au fost desfășurate activități în cadrul proiectelor prioritare stabilite de Secția de Științe Istorice și Arheologie, respectiv:

- *Enciclopedia istoriografiei românești*
- *Instituțiile cu preocupări de istorie de pe teritoriul României*
- *Periodicele aferente științei istorice românești*
- *Enciclopedia autorilor străini cu preocupări privind spațiul carpato-dunărean.*

Totodată, activitatea de cercetare în cadrul INST s-a concentrat pe realizarea obiectivelor pentru cele trei proiecte fixate prin programul de cercetare și aprobate de Secția de Științe Istorice și Arheologie a Academiei Române, respectiv:

PROGRAMUL I: Fenomenul Reeducării în sistemul concentraționar din România, 1949-1952, 1960-1964, Coordonator: C.S I Radu Ciuceanu;

PROGRAMUL II: România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Rezistență, opoziție, disidență. Dicționar biografic, Coordonator: C.S. I Octavian Roske;

PROGRAMUL III: România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Statul și partidul. Schițe biografice, Coordonator: C.S. II Dan Cătănuș.

3. Resurse umane: cercetători, doctori, conducători de doctorate (folosiți tabelul din anexa 2)

Număr posturi de cercetare: 18,5

Număr de cercetători: 20, dintre care

Doctori: 16

1. Prof. dr. Radu Ciuceanu, CS I, Director
2. Prof.dr. Gheorghe Onișoru, CS I 1/2
3. Dr. Octavian Roske, CS I, secretar științific
4. Dr. Florin Abraham, CS II
5. Dr. Corneliu Beldiman, CS II
6. Dr. Constantin Buchet, CS II
7. Dr. Dan Cătănuș, CS II
8. Dr. Ana-Maria Cătănuș, CS II
9. Dr. Alexandru Murad Mironov, CS III
10. Dr. Cristina Diac, CS III
11. Dr. Răzvan Florin Mihai CS III
12. Dr. Vitalie Văratîc CS III
13. Dr. Mihai Burcea, CS III
14. Dr. Mioara Anton, CS 1/2
15. Drd. Carmen Stratone, CS
16. Dr. Florin Șandru, AC

Doctoranzi: 2

1. Drd. Flori Bălănescu, CS III
2. Drd. Claudiu Degeratu, CS III

4. Activitate de formare de tineri cercetători: doctoranzi, post-doc Institutul nu desfășoară activități de formare.

5. Mijloace de cercetare realizate/completate în 2021: biblioteca de specialitate, echipamente de cercetare (cu valori mai mari decât 10 KEuro).

Din cauza constrângerilor financiare, nu s-au realizat cheltuieli pentru îmbunătățirea infrastructurii de cercetare.

6. Rezultatele cercetării desfășurate în anul 2021 (conform tabelului din Anexa 2).

Cărți publicate în țară

1. Gheorghe F. Anghelescu, Octavian Roske, Ion Constantin, *O viață în slujba țării: convorbiri cu generalul Titus Gârbea*, 2020. (apărută în 2021)
2. Radu Ciuceanu, *Mișcarea Națională de Rezistență din Oltenia. Documente (1948-1963)*, 2021. ISBN 978-606-9053-29-4
3. Radu Ciuceanu, *Regimul penitenciar din România 1940-1962*, ediția a doua revăzută și adăugită, București, 2021. ISBN 978-606-9053-10-2
4. Radu Ciuceanu, *Jurnalul unui om liniștit, Vol. I. Nume de cod Artistul (1963-1970)*, ediția a doua revăzută și adăugită, București, 2021. ISBN 978-606-9053-03-4
5. Radu Ciuceanu, *Jurnalul unui om liniștit, Vol. II. Nume de cod Cucul (1970-1989)*, ediția a doua revăzută și adăugită, București, 2021. ISBN 978-606-9053-11-9
6. Radu Ciuceanu, *Frumoase zile de tinerețe... Dramă istorică*, ediția a doua revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-09-6
7. Radu Ciuceanu, *În vârtoarea timpurilor. Studii și articole, I*, București, 2021. ISBN 978-606-9053-12-6
8. Radu Ciuceanu, *Intrarea în tunel*, ediția a doua revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-04-1
9. Radu Ciuceanu, *Potcoava fără noroc*, ediția a doua revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-05-8
10. Radu Ciuceanu, *Pecetea diavolului*, ediția a doua revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-06-5
11. Radu Ciuceanu, *Prea mult întuneric Doamne!*, ediția a doua revăzută și adăugită, 2021. ISBN 978-606-9053-07-2
12. Dima, Nicolae Nicholas, *Români și România. Între Pământ și Cer. Eseu*, 2021; în curs de apariție. ISBN 978-606-9053-28-7
13. Onișoru Gheorghe, „*Stalin și poporul rus.*”. *Democrație și dictatură în România contemporană*, vol.I, Editura Corint, 2021, 9786060880189
14. Onișoru Gheorghe, *Premizele instaurării comunismului*, vol.II, *Stalinismul în România*, București, Editura Corint, 2021, 9786060880196
15. Octavian Roske (coord.) • *România, 1945–1989. Enciclopedia regimului comunist. Represiunea*, vol. IV, S-Ș, INST, București, 2021.

16. Șiperco Andrei (ed.), *Confesiunile elitei comuniste. România 1944-1965: Rivalități, represiuni, crime...* Arhiva Alexandru Șiperco, vol. V, Colecția „Documente”, INST, 2021; ISBN 978-606-9053-27-0 în curs de apariție.
17. Revista *Arhivele Totalitarismului* , nr. 1-2/2021, ISSN 1221-6917 **în curs de apariție**
18. Revista *Arhivele Totalitarismului* , nr. 3-4/2021 ISSN 1221-6917 **în curs de apariție**

ARTICOLE ÎN REVISTE ACADEMICE INDEXATE ÎN BAZE DE DATE INTERNAȚIONALE (BDI)

1. Abraham Florin, *Totalitarismul: de la teorie politologică la (meta)ideologie*, în „Punctul critic. Trimestrial de diagnoză socială, politică și culturală,, nr.3-4 (33-34), 2020 (apariție 2021), pp.231-248 (ISSN: 2068-8989)
2. Anton Mioara, *România socialistă la apogeul deschiderii. Turism și turiști într-o lume globală (1970-1980)*, în „Studii și Materiale de Istorie Contemporană“, nr. XX/2021 **(în curs de apariție)**
3. Anton Mioara, *De la explozia consumului la penuria socialistă. Repere ale vieții cotidiene în timpul regimului Ceaușescu*, „Revista Istorică“, nr.1-6, tom 32/2021 **(în curs de apariție)**
4. Bălănescu, Flori, *Paul Goma – Între spiritul timpului și spiritul locului*, în „Patrimoniul cultural de ieri – implicații în dezvoltarea societății durabile de mâine/Yesterday’s Heritage – Contribution to the Development of Tomorrow’s Sustainable Society/культурное наследие прошлого – вклад в развитие стабильного общества в будущем,, Conferință științifică internațională, ediția a IV-a Iași – Chișinău, 28-29 septembrie 2021, Supliment al revistei științifice „Authentication and Conservation of Cultural Heritage. Research and Technique” (Iași, editor-șef Nicoleta Vornicu), Editor: Liliana Condraticova, 2021, pp. 341-344, ISSN 2558 – 894X, disponibil la <https://cloud.mail.ru/stock/c73XQ6qRQKQScTsUL1R3UV25>
5. Bălănescu, Flori, *Ana-Maria Goma (1946-2017)*, în „Arhivele Totalitarismului,, nr. 1-2/2021, ISSN 1221-6917 **(în curs de apariție)**
6. Bălănescu, Flori, *Șerban Stănculescu (1946-1991)*, în „Arhivele Totalitarismului,, nr. 3-4/2021, ISSN 1221-6917 **(în curs de apariție)**

7. Bălănescu, Flori, *Paul Goma: Între estetică și est-etică*, în „Revista istorică”, tom XXXI, 2020, nr. 3–4, pp. 379–399, apărută în 2021. ISSN 1018-0443
8. Bălănescu, Flori, Recenzie: Gheorghe Onișoru, *Stalin și poporul rus... democrație și dictatură în România contemporană*, vol. 1, Editura Corint, București, 2021, în „Dialogica”, Anul III, nr. 3, septembrie-decembrie 2021 (**în curs de apariție**)
9. Roske Octavian, Corneliu Beldiman, *Activitatea editorială a INST în 2020-2021*, „Memoriile Secției de Științe Istorice și Arheologie”, Seria a IV-a, XL, 2021, Editura Academiei Române, 2021 (sub tipar). ISSN 1224-1814
10. Burcea, Mihai, *“Necropola roșie” din Parcul Carol I. Scurt istoric*, în „Arhivele Totalitarismului”, nr. 1-2/2021, ISSN 1221-6917 (**în curs de apariție**)
11. Cătănuș Dan, *Fuga generalului Pacepa, reacția lui Ceaușescu și problema asigurărilor date României de guvernul american, 1978-1987*, “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 110-111, 1-2/2021 (36 p.), ISSN 1221-6917 (**în curs de apariție**)
12. Cătănuș Dan, *Teohari Georgescu (1908-1976)*, “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 110-111, 1-2/2021 (11 p.), ISSN 1221-6917 (**în curs de apariție**)
13. Cătănuș Dan, *Istoria României și Basarabiei în manualele școlare sovietice (1968)*, “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 112-113, 3-4/2021 (14 p.), ISSN 1221-6917 (**în curs de apariție**)
14. Cătănuș Dan, *România și scurtul său intermezzo de la capitalismul de război la comunismul stalinist*, “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 112-113, 3-4/2021, ISSN 1221-6917 (**în curs de apariție**)
15. Cătănuș, Ana-Maria, *Oleg Gordievski: de ambele părți ale baricadei*, “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 112-113, 3-4/2021 (3 p.), ISSN 1221-6917 (**în curs de apariție**)
16. Diac, Cristina, *Ion Stoian (1927-2012)*, “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 110-111, 1-2/2021 (11 p.), ISSN 1221-6917 (**în curs de apariție**)
17. Diac Cristina, Recenzia volumului Zoltan Rostas (coord.), *Condamnare, marginalizare și supraviețuire în regimul comunist. Școala gustiană după 23 august 1944*, Cartier, Chișinău, 2021, în “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 112-113, 3-4/2021, ISSN 1221-6917 (**în curs de apariție**)
18. Diac, Cristina, *Manea Mănescu (1916-2009)*, în “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 112-113, 3-4/2021, ISSN 1221-6917 (**în curs de apariție**)
19. Mihai, Florin Răzvan, Recenzia „Despre extrema dreaptă franceză și influența ei în Europa” a volumului *France’s Purveyors of Hatred. Aspects of the French Extreme Right and its Influence, 1918–1945*, de Richard Griffiths, Routledge, Londra și New York, 2021, 230 pagini, “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 110-111, 1-2/2021 (11 p.), ISSN 1221-6917 (**în curs de apariție**)

20. Onișoru Gheorghe, *Poveste cu final așteptat. Rebeliunea legionară din 1941*, “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 110-111, 1-2/2021 (36 p.), ISSN 1221-6917 (*în curs de apariție*)
21. Onișoru Gheorghe, *Nicolae Pătrașcu (1907-1968)*, “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 110-111, 1-2/2021 (36 p.), ISSN 1221-6917 (*în curs de apariție*)
22. Onișoru Gheorghe, „Rezolvarea” problemei naționale de către Nicolae Ceaușescu, “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 110-111, 1-2/2021 (36 p.), ISSN 1221-6917 (*în curs de apariție*)
23. Onișoru Gheorghe, *Grigore Caraza (1929-2014)*, “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 112-113, 3-4/2021 (3 p.), ISSN 1221-6917 (*în curs de apariție*)
24. Roske, Octavian, *Războiul din Vietnam. De la testul credibilității la pacea onorabilă, III: Administrația Nixon*, în „Arhivele totalitarismului”, București, anul XXIX, nr. 108-109, 1-2, 2021, pp. 118-141. ISSN 1221-6917.
25. Stratone, Carmen, *Ioan Ursu (1928-2007)*, “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 112-113, 3-4/2021 (3 p.), ISSN 1221-6917 (*în curs de apariție*)
26. Șandru, Florin, *Nicolae Ivănescu (1914-1977)*, “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 110-111, 1-2/2021 (11 p.), ISSN 1221-6917 (*în curs de apariție*)
27. Șandru, Florin, *Gheorghe P. Dinu (1916-1973?)*, “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 112-113, 3-4/2021 (3 p.), ISSN 1221-6917 (*în curs de apariție*)
28. Voicu, Alexandru *János Fazekás (1926-2004)*, “Arhivele Totalitarismului”, Anul XXIX, nr. 112-113, 3-4/2021 (3 p.), ISSN 1221-6917 (*în curs de apariție*)

ARTICOLE ÎN VOLUME COLECTIVE DE SPECIALITATE PUBLICATE ÎN ROMÂNIA

1. Abraham, Florin, „The Trianon Treaty and Revisionist Political Mythology: Traditional and Recent Approaches”, în Vasile Pușcaș, Ionel N. Sava (eds.), *Trianon, Trianon! A Century of Political Revisionist Mythology*, Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2021, pp.245-296 (ISBN: 978-606-797-628-1)
2. Abraham Florin, „Sistem concentraționar”, în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist: represiunea*, Vol.IV, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021, pp. 269-274, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.
3. Abraham, Florin „Strămutare”, în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist: represiunea*, Vol.IV, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021, pp. 475-478, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.
4. Abraham, Florin „Subminarea economiei naționale”, în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist: represiunea*,

- Vol.IV, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021, pp. 484-486, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.
5. Anton Mioara, *Proiecții oficiale versus realități sociale. Tineri și tineret în România regimului Ceaușescu*, articol publicat în volumul sinteză Granturile Academiei Române (2020-2022), Editura Academiei Române (în curs de apariție).
 6. Bălănescu, Flori, „Salcia”, în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist: represiunea*, Vol.IV, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021, pp. 37-51, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.
 7. Bălănescu, Flori, Alexandru Murad Mironov, „Saligny”, în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist: represiunea*, Vol.IV, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021, pp. 51-55, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.
 8. Bălănescu, Flori, Andrea Dobeș, „Sighet”, în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist: represiunea*, Vol.IV, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021, pp. 237-243, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.
 9. Bălănescu, Flori, Vasile Buga, „Speculă”, în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist: represiunea*, Vol.IV, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021, pp. 393-397, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.
 10. Bălănescu, Flori, „Suceava”, în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist: represiunea*, Vol.IV, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021, pp. 486-494, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.
 11. Bălănescu, Flori, „Ștei”, în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist: represiunea*, Vol.IV, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021, pp. 562-564, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.
 12. Buchet, Constantin, „Satu-Mare”, în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist: represiunea*, Vol.IV, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021, pp. 80-82, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.
 13. Burcea, Mihai, „Serviciul Muncii”, în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist: represiunea*, Vol.IV, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021, pp. 199-227, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.

14. Cătănuș Dan, „Stalinism”, în vol. *România, 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Represiunea*, vol. IV: S-Ș, coord. Octavian Roske, I.N.S.T., București, pp. 424-439, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.
15. Cătănuș, Ana-Maria, „Sindicatul Liber al Oamenilor Muncii”, în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist: represiunea*, Vol.IV, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021, pp. 253-260, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.
16. Diac Cristina, *Nicolae Ceaușescu: tânăr, rebel și ilegalist. O cotitură a destinului: arestarea și procesul din 1936*, în Adrian Cioroianu (ed.), *A fost odată ca niciodată. Partidul Comunist Român (1921-2021). Pentru o istorie dezinhibată a „viitorului luminos“*, Polirom, 2021, ISBN: 978-973-46-8500-4, pp. 153-192.
17. Degeratu, Claudiu, „Serviciul de cadre”, în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist: represiunea*, Vol.IV, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021, pp. 176-182, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.
18. Mihai, Florin Răzvan, „Relațiile internaționale ale României (1945–1989)”, pp. 925–963, în *Panorama comunismului în România*, coord. Liliana Corobca, Editura Iași, Polirom, 2020, 1152 pagini, ISBN 978-973-46-8261-4
19. Mihai, Florin Răzvan, Cristian Troncotă, „Siguranță”, în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist: represiunea*, Vol.IV, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021, pp. 245-249, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.
20. Mihai Florin Răzvan, „Sionism”, în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist: represiunea*, Vol.IV, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021, pp. 260-268, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.
21. Mironov, Alexandru Murad, *P.C.R. și societatea românească. Convergențe și divergențe într-un lung secol al XX-lea*, în *Scripta Historica in memoriam Professoris Emeriti Constantin Bușe*, coord. de Constantin Hlihor, Bogdan Antoniu și Alin Matei, Editura Universității din București, 2021, p. 51-60.
22. Mironov, Alexandru Murad, „Simeria”, în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist: represiunea*, Vol.IV, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021, pp. 250, ISBN 978-973-7861-67-2; 978-606-9053-26-3.
23. Onișoru, Gheorghe, *Martie 1965: Le Roi est mort, Vive le Roi!*, în vol. Liviu Boar, Ioan Bolovan, Laura Stanciu, coordonatori, *Școală, Biserică, Stat și*

Națiune în istoria României. Omagiu profesorului Cornel Sigmirean la împlinirea vârstei de 65 de ani, Cluj Napoca, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, 2021, p.1129-1140.

24. Onișoru, Gheorghe, *Cuvânt la prima ediție*, la volumul Viorel Ioan Vârlan, *Relații diplomatice și ecleziastice între România și Vatican după 1948*, Editura Glasul Istoriei, 2021, p.7-8.
25. Onișoru, Gheorghe, *Prefață* la Marian Olaru, *Bucovineni împotriva comunismului. Cazul avocatului Pantelimon Chirilă*, Editura Cetatea de Scaun, 2020, p.7-11.
26. Onișoru, Gheorghe, *Prefață* la William Lubbeck, *La porțile Leningradului. Amintiri de pe Frontul de Est*, Corint, 2021, p.5-9.
27. Roske, Octavian, *O prefață obișnuită sau Despre rezistență și supraviețuire*, în Radu Ciuceanu, *Intrarea în tunel*, Ediția a doua revăzută și adăugită îngrijită de Corneliu Beldiman. Prefața ediției întâi, notă asupra ediției și note de Octavian Roske. Prefața ediției a doua de Octavian Roske. Notă asupra ediției a doua de Corneliu Beldiman, Colecția „Memorii”, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2021, pp. 11-24. ISBN 978-606-9053-04-01. ISSN 2601-0607. ISSN – L 2601-0607.
28. Roske, Octavian, *O prefață neobișnuită* în Radu Ciuceanu, *Intrarea în tunel*, Ediția a doua revăzută și adăugită îngrijită de Corneliu Beldiman. Prefața ediției întâi, notă asupra ediției și note de Octavian Roske. Prefața ediției a doua de Octavian Roske. Notă asupra ediției a doua Corneliu Beldiman, Colecția „Memorii”, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2021, pp. 25-140. ISBN 978-606-9053-04-01. ISSN 2601-0607. ISSN – L 2601-0607.
29. Roske, Octavian, *Introducere*, în Radu Ciuceanu, *Potcoava fără noroc*, Ediția a doua revăzută și adăugită îngrijită de Corneliu Beldiman. Introducere a ediției întâi și note de Octavian Roske. Notă asupra ediției a doua de Corneliu Beldiman, Colecția „Memorii”, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2021, pp. 9-12. ISBN 978-606-9053-05-8. ISSN 2601-0607. ISSN – L 2601-0607.
30. Roske, Octavian, *Cuvânt înainte*, în Radu Ciuceanu, *Pecetea diavolului*, Ediția a doua revăzută și adăugită îngrijită de Corneliu Beldiman. Cuvânt înainte al ediției întâi de Octavian Roske. Notă asupra ediției a doua de Corneliu Beldiman, Colecția „Memorii”, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2021, pp. 9-11. ISBN 978-606-9053-06-5. ISSN 2601-0607. ISSN – L 2601-0607.

31. Roske, Octavian, *Un recviem nesfârșit...*, în Radu Ciuceanu, *Prea mult întuneric Doamne*, Ediția a doua revăzută și adăugită îngrijită de Corneliu Beldiman. Prefețe ale ediției întâi de Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei; Ioan Robu, Arhiepiscop Mitropolit de București; Acad. Ionel Valentin Vlad; Acad. Răzvan Theodorescu; Acad. Dumitru Radu Popescu; Constantin Iorgulescu; Octavian Roske. Notă asupra ediției a doua de Corneliu Beldiman, Colecția „Memorii”, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2021, pp. 29-30. ISBN 978-606-9053-07-2. ISSN 2601-0607. ISSN – L 2601-0607.
32. Văratie Vitalie, *Telemac Dan, un român din sudul Dunării în serviciul diplomatic al României*, în Dumitru Preda, *la 70 de ani. De la istorie la diplomatie, în serviciul Neamului Românesc*, Editura Eurocarpatica, Sfântu Gheorghe, 2021, p. 344-350. ISBN 978-606-8851-45-7
33. Șandru, Florin, *Portret de istoric militar: prof. univ. dr. comandor (rz.) JIPA ROTARU*, în volumul: *Retrăiri istorice cu Jipa Rotaru la 80 de ani*, Editura Alpha MDN, Buzău, 2021, coordonatori: Comandor r. dr. Marius Adrian Nicoară, Comandor. R. lector univ. dr. Jănel Tănase, prof. Constantin Vlad, ISBN 978-973-139-516-6
34. Șandru Florin , *Percepții străine asupra Revoluției de la 1821 în context regional și european* , în volumul: *Retrăiri istorice în veacul XXI, 1821-2021* Coordonatori: prof. univ. dr. Jipa Rotaru, prof. Vlad Constantin, Editor general dipl. George Călin; *200 de ani de la Revoluția condusă de Tudor Vladimirescu și abolirea domniilor fanariote*, Consiliul Județean Ialomița, Societatea Culturală Apollon-România, Ed. Ro.cart, București, 2021, ISBN 978-606-94666-8-3
35. Șandru, Florin, *Locotenentul Dan Teodorescu (1916-1941): Schiță de Portret pentru un erou muscelean* în *Retrăiri istorice în veacul XXI, 1821-2021*, Coordonatori: prof. univ. dr. Jipa Rotaru, prof. Vlad Constantin, Editor general dipl. George Călin; tematică: *1941-2021; 80 de ani de la intrarea Armatei Române în Războiul Sfânt de Reîntregire Națională*, Consiliul Județean Ialomița, Societatea Culturală Apollon-România, Ed. Ro.cart, București, 2021, ISBN 978-606-94666-8-3

ARTICOLE ÎN VOLUME COLECTIVE DE SPECIALITATE PUBLICATE ÎN STRĂINĂTATE

1. Florin Abraham, „Did the Great War End? Memory and Memorialisation of the First World War in Romania”, în Burkhard Olschowsky, Piotr Juszkievicz and Jan Rydel (eds.), *Central and Eastern Europe after the First World War*, Oldenbourg, De Gruyter, 2021, pp. 377-385 (ISBN: 978-3-11-059715-8)
2. Anton, Mioara, „Industrialisation socialiste en Roumanie”, în vol. coordonat de Chantal Delsol et Joanna Nowicki, *LA VIE DE L'ESPRIT EN EUROPE CENTRALE ET ORIENTALE DEPUIS 1945. Dictionnaire encyclopédique*, Les Éditions du Cerf, Paris, 2021, pp. 270-271, ISBN 978-2-204-14319-6.
3. Anton, Mioara, „Timisoara: la proclamation”, în vol. coordonat de Chantal Delsol et Joanna Nowicki, *LA VIE DE L'ESPRIT EN EUROPE CENTRALE ET ORIENTALE DEPUIS 1945. Dictionnaire encyclopédique*, Les Éditions du Cerf, Paris, 2021, pp. 491-492, ISBN 978-2-204-14319-6.
4. Bălănescu, Flori, „Bessarabie et Bucovine du nord: les consequences du pacte Ribbentrop-Molotov”, în vol. coordonat de Chantal Delsol et Joanna Nowicki, *LA VIE DE L'ESPRIT EN EUROPE CENTRALE ET ORIENTALE DEPUIS 1945. Dictionnaire encyclopédique*, Les Éditions du Cerf, Paris, 2021, pp. 74-76, ISBN 978-2-204-14319-6.
5. Bălănescu, Flori, „Deportation communiste en Roumanie”, în vol. coordonat de Chantal Delsol et Joanna Nowicki, *LA VIE DE L'ESPRIT EN EUROPE CENTRALE ET ORIENTALE DEPUIS 1945. Dictionnaire encyclopédique*, Les Éditions du Cerf, Paris, 2021, pp. 158-160, ISBN 978-2-204-14319-6.
6. Bălănescu, Flori, „Repressions et tortures: les experiences de reeducation dans la Roumanie communiste”, în vol. coordonat de Chantal Delsol et Joanna Nowicki, *LA VIE DE L'ESPRIT EN EUROPE CENTRALE ET ORIENTALE DEPUIS 1945. Dictionnaire encyclopédique*, Les Éditions du Cerf, Paris, 2021, pp. 435-438, ISBN 978-2-204-14319-6.

7. Bălănescu, Flori, „Resistances: mouvement pour les droits de l'homme (1977), greve des mineurs (1977), la revolte des ouvriers de Brasov (1987)”, în vol. coordonat de Chantal Delsol et Joanna Nowicki, *LA VIE DE L'ESPRIT EN EUROPE CENTRALE ET ORIENTALE DEPUIS 1945. Dictionnaire encyclopédique*, Les Éditions du Cerf, Paris, 2021, pp. 438-440, ISBN 978-2-204-14319-6.
8. Bălănescu, Flori, „Revolution sanglante”, în vol. coordonat de Chantal Delsol et Joanna Nowicki, *LA VIE DE L'ESPRIT EN EUROPE CENTRALE ET ORIENTALE DEPUIS 1945. Dictionnaire encyclopédique*, Les Éditions du Cerf, Paris, 2021, pp. 458-460, ISBN 978-2-204-14319-6.
9. Cătănuș Dan, „La politique internationale de Ceausescu”, în vol. coordonat de Chantal Delsol et Joanna Nowicki, *LA VIE DE L'ESPRIT EN EUROPE CENTRALE ET ORIENTALE DEPUIS 1945. Dictionnaire encyclopédique*, Les Éditions du Cerf, Paris, 2021, pp. 385-386, ISBN 978-2-204-14319-6.
10. Cătănuș, Ana Maria, „Dissidence roumaine”, în vol. coordonat de Chantal Delsol et Joanna Nowicki, *LA VIE DE L'ESPRIT EN EUROPE CENTRALE ET ORIENTALE DEPUIS 1945. Dictionnaire encyclopédique*, Les Éditions du Cerf, Paris, 2021, pp. 162-164, ISBN 978-2-204-14319-6.
11. Cristina Diac, *Behind closed doors? The private lives of Romanian Communist Party minor-activists, 1945-1960*, predat spre publicare la Aspasia. The International Yearbook of Central, Eastern, and Southeastern European Women's and Gender History, Berghahn Journals, Vol. 15, Year 2021, ISSN 1933-2882 [Print] and 1933-2890 [online], pp. 41-50. doi:10.3167/asp.2021.150104.
12. Cristina Diac, „Ceaușescu: la démolition des villes et des villages”, in Chantal Delsol et Joanna Nowicki (eds.), *La vie de l'esprit en Europe centrale et orientale depuis 1945. Dictionnaire encyclopédique*, Les Éditions du CERF, Paris, 2021, ISBN 978-2-204-14319-6, pp. 85-87.
13. Cristina Diac, „Roi Michel de Roumanie”, in Chantal Delsol et Joanna Nowicki (eds.), *La vie de l'esprit en Europe centrale et orientale depuis 1945.*

Dictionnaire encyclopédique, Les Éditions du CERF, Paris, 2021, ISBN 978-2-204-14319-6, pp. 462-463.

14. Mihai, Florin Răzvan, „Ceaușescu : la révolution culturelle et le culte de la personnalité”, pp. 87-89, în *La vie de l'esprit en Europe Centrale et Orientale depuis 1945, Dictionnaire encyclopédique*, Chantal Delsol și Joanna Nowicki (coord.), Les éditions du CERF, Paris, 2021, 1000 pagini, ISBN 978-2-204-14319-6
15. Mihai, Florin Răzvan, „Roumanie et le spectre de la Russie”, pp. 463-464, în *La vie de l'esprit en Europe Centrale et Orientale depuis 1945, Dictionnaire encyclopédique*, Chantal Delsol și Joanna Nowicki (coord.), Les éditions du CERF, Paris, 2021, 1000 pagini, ISBN 978-2-204-14319-6
16. Mironov, Alexandru Murad, „Radio Europe Libre: la section roumaine”, în *La vie de l'esprit en Europe Centrale et Orientale depuis 1945. Dictionnaire encyclopédique*, sous la direction de Chantal Delsol et Joanna Nowicki, Les Éditions du Cerf, Paris, 2021, p. 397-398, ISBN 978-2-204-14319-6
17. Roske, Octavian, „Agriculture. La collectivisation communiste en Roumanie”, în Chantal Delsol, Joanna Nowicki, *La vie de l'esprit en Europe centrale et orientale depuis 1945. Dictionnaire encyclopédique*, Les Éditions du Cerf, Paris, 2021, pp 27-29. ISBN 978-2-204-143319-6.
18. Roske, Octavian, „Mouvement de résistance armée de Roumanie”, în Chantal Delsol, Joanna Nowicki, *La vie de l'esprit en Europe centrale et orientale depuis 1945. Dictionnaire encyclopédique*, Les Éditions du Cerf, Paris, 2021, pp 338-340. ISBN 978-2-204-143319-6.
19. Văratîc, Vitalie, *Dragoș Cotlarciuc: Son of the Metropolitan of Bukovina and successful wartime diplomat*, in Adrian Vișțalariu, Ionuț Nistor, Adrian-Bogdan Ceobanu (Eds.), *Romanian Diplomacy in the 20th Century. Biographies, Institutional Pathways, International Challenges*, Peter Lang, 2021, p. 161-173. ISBN 978-3-631-84686-5

7. Realizările excelente din anul 2021 (cca. 3 rezultate), ale secțiilor și institutelor pe care le coordonați

1. Publicarea volumului Octavian Roske (coord.), *România, 1945–1989. Enciclopedia regimului comunist. Represiunea*, vol. IV, S-Ș, INST, București, 2021.
2. Conferința „*Disinformation in memory politics: practices and ways of prevention*”, organizată de Rețeaua Europeană Memorie și Solidaritate, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, (11-13 mai 2021) (conferință online).
3. Revista *Arhivele Totalitarismului*, nr. 1-2/2021, nr. 3-4/2021 ISSN 1221-6917 în curs de apariție

8. Premii/Distincții obținute

Premiul „Gheorghe Bezviconi”, Fundația Culturală „Magazin Istoric”, pentru volumul *Problema Basarabiei în relațiile româno-sovietice (1918-2018)*, coord. Vasile Buga, Mihai Florin Răzvan, Editura Litera, 2020.

9. Cooperări științifice naționale și internaționale, inclusiv în proiecte (cu indicarea numărului de proiect și a partenerilor). Oaspeți din străinătate.

Vizite din străinătate realizate pe linia schimburilor interacademice

**CONFERINȚE/SESIUNI ȘTIINȚIFICE ORGANIZATE DE INSTITUTUL
NAȚIONAL PENTRU STUDIUL TOTALITARISMULUI
2021**

Conferințe internaționale

„*Disinformation in memory politics: practices and ways of prevention*”, organizată de Rețeaua Europeană Memorie și Solidaritate, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, (11-13 mai 2021) (conferință online).

Conferințe naționale

1. *Perspectiva relațiilor ruso-americane în timpul președinției Joe Biden*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, Centrul de Studii Ruse și Sovietice „Florin Constantiniu”, 14 aprilie 2021 (online)
2. *Zbor printre aștri. 60 de ani de la primul zbor al omului în Cosmos. 40 de ani de la primul zbor al unui român în spațiul cosmic*, Secția de Științe Tehnice a Academiei Române, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului al Academiei Române, Centrul de Studii Ruse și Sovietice „Florin Constantiniu” Amfiteatrul „Ion Heliade Rădulescu” al Bibliotecii Academiei Românie, vineri, 7 mai 2021.
3. *„Omul sub <teroarea istoriei>: indivizi, comunități, crize în Europa secolului XX”*, organizată de Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 27 mai 2021 (conferință online).
4. *80 de ani de la declanșarea războiului împotriva U.R.S.S.*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, Fundația Europeană „Titulescu” și Centrul de Studii Ruse și Sovietice „Florin Constantiniu”, 16 iunie 2021 (online)
5. *„Totalitarismul și memoria lui istorică”*, organizată de Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 11 noiembrie 2021 (conferință online)
6. *Țara, Biserica și Neamul. Identitate și comuniune spirituală în perioada regimului totalitar până în contemporaneitate*, organizată de Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, Muzeul Maramureșan, Universitatea Tehnică din Cluj Napoca și Centrul Universitar Nord din Baia Mare, 20 octombrie 2021.
7. *Trei decenii de la destrămarea URSS. Cauze, consecințe pe plan intern și internațional*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, Fundația

Europeană „Titulescu” și Centrul de Studii Ruse și Sovietice „Florin Constantiniu”, 7 decembrie 2021.

COMUNICĂRI SUSȚINUTE LA CONFERINȚE NAȚIONALE

1. Abraham Florin, *Rolul secretului în cultura organizațională a Partidului Comunist Român (1945-1989)*, conferința națională „Comunismul în România 100”, organizată de Facultatea de Științe Politice a Universității București, Fundația Konrad Adenauer, București, 14 mai 2021 (conferință online).
2. Abraham Florin, *Salvarea experienței terorii. Exemple din Holocaust și Gulag*, conferința națională „Omul sub <teroarea istoriei>: indivizi, comunități, crize în Europa secolului XX”, organizată de Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 27 mai 2021 (conferință online).
3. Abraham Florin, *Noi tendințe în memorializarea comunismului în Europa central-răsăriteană*, conferința națională „Totalitarismul și memoria lui istorică”, organizată de Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 11 noiembrie 2021 (conferință online).
4. Anton Mioara, *Informații din teritoriul pierdut. Misiunea consulatelor românești de la Cluj și Oradea (1940-1944)*, comunicare prezentată în cadrul conferinței *Rețeaua consulară a României (1918-1947): organizare, personal, regulamente*, organizată de Facultatea de Istorie a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Centrul de Istorie a Secolului XX Unitatea Arhive Diplomatice - Ministerul Afacerilor Externe al României Universitatea Valahia din Târgoviște 15-16 aprilie 2021
platforma zoom Program
<https://zoom.us/j/93782644346?pwd=S3VoZlZPMk9QaE5xMVdBRTFGRXliZz09> Meeting ID: 937 8264 434
5. Anton Mioara, *Vocea celor mulți. Comunismul prin ochii oamenilor obișnuți*, comunicare prezentată în cadrul sesiunii *Perspective ale cercetării comunismului în România*, organizată de Universitatea „Petre Andrei” din Iași, 21 mai 2021;
6. Anton Mioara, *Jocul cu nostalgia comunistă. De la politica amneziei la comunismul pe înțelesul corporatiștilor*, comunicare prezentată în cadrul sesiunii *Totalitarismul și memoria sa istorică*, INST, 11-12 noiembrie 2021;
7. Anton Mioara, *Proiecții oficiale versus realități sociale. Tineri și tineret în România regimului Ceaușescu*, comunicare prezentată în cadrul celui de-al 2-lea Simpozion al GAR, Academia Română, 25-26 noiembrie 2021.
8. Beldiman Corneliu, Diana-Maria Beldiman, *Ca un înger în trup. Arhimandritul Gherasim Iscu – mărturisitor și mucenic creștin ortodox în închisorile regimului*

- comunist. Evocare la 70 de ani de la Trecerea La Domnul*, comunicare prezentată la: „Experimentul Pitești – Reeducarea prin tortură”, Al XXI-lea Simpozion Internațional PERT, Ediția a XXI-a, Pitești, 8-10 octombrie 2021, Fundația Culturală „Memoria”, Filiala Argeș, Pitești.
9. Beldiman Corneliu, Diana Maria Beldiman, *Totalitarismul comunist din România și martiriul ca destin. Evocare a arhimandritului Gherasim Iscu*, comunicare cu PPT prezentată la Conferința Națională „Totalitarismul și memoria lui istorică”, 11 noiembrie 2021, [https://us02web.zoom.us/j/85047466352?pwd=UklnNm9pQml5ZVlnakxIRXF2ajd5dz09_Meeting ID: 850 4746 6352](https://us02web.zoom.us/j/85047466352?pwd=UklnNm9pQml5ZVlnakxIRXF2ajd5dz09_Meeting+ID%3A85047466352)
 10. Beldiman Corneliu, *Activitatea editorială a INST în anul 2021*, prezentare cu PPT la Conferința Națională „Totalitarismul și memoria lui istorică”, 11 noiembrie 2021, [https://us02web.zoom.us/j/85047466352?pwd=UklnNm9pQml5ZVlnakxIRXF2ajd5dz09_Meeting ID: 850 4746 6352](https://us02web.zoom.us/j/85047466352?pwd=UklnNm9pQml5ZVlnakxIRXF2ajd5dz09_Meeting+ID%3A85047466352)
 11. Burcea, Mihai, „Judecarea comuniștilor și antifasciștilor în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Studiu de caz : Petre Gheorghe”.la Conferința „Regimuri dictatoriale, lege și drepturi cetățenești în secolul XX”, organizată la Sibiu de Fundația „Hanns Seidel” și Academia Evanghelică Transilvania, în perioada 17-18 septembrie 2021.
 12. Degeratu, Claudiu, *„Noi câștigăm, ei pierd”. Un bilanț internațional (provizoriu) al ultimilor 30 de ani. la conferința Trei decenii de la destrămarea URSS. Cauze, consecințe pe plan intern și internațional*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, Fundația Europeană „Titulescu” și Centrul de Studii Ruse și Sovietice „Florin Constantiniu”, 7 decembrie 2021.
 13. Cătănuș Dan, *În căutarea unui trai mai bun. Secvențe din viața unor viitori revoluționari*, la conferința „Omul sub „teroarea istoriei”: indivizi, comunități, crize în europa secolului XX », INST, 27 mai 2021.
 14. Cătănuș Dan, Ana-Maria Cătănuș, *Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului în România: vârf de lance al exilului românesc parizian în anii 1970-1980*, Conferința națională „Totalitarismul și memoria lui istorică”, INST, 11 noiembrie 2021.
 15. Cătănuș Ana Maria, *Drumul spre exil trece și prin disidență. Considerații asupra relației dintre disidența românească și exilul românesc de la Paris, 1970-1980*, la Simpozionul Național Petrodava, Complexul Muzeal Național Neamț, ediția a II-a, 22-24 iunie 2021.
 16. Cătănuș Ana Maria, *Mariana Celac: o eternă disidentă*, la conferința la conferința „Omul sub „teroarea istoriei”: indivizi, comunități, crize în europa secolului XX », INST, 27 mai 2021.

17. Cătănuș Ana-Maria, Cătănuș Dan , *Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului în România: vârf de lance al exilului românesc parizian în anii 1970-1980*, Conferința națională „Totalitarismul și memoria lui istorică”, INST, 11 noiembrie 2021.
18. Diac, Cristina, *Deportările din Bărăgan în contextul mișcărilor ne-voluntare de populație în secolul al XX-lea, 1918-1989*, la conferința națională *70 de ani de la deportările în Bărăgan*, Facultatea de Istorie-Universitatea din București, Fundația Culturală Memoria, Muzeul Ororilor Comunismului, București, 25-26 iunie 2021. (online).
19. Jianu, Octaviana, *Ofensiva anti-clericală lansată de “Glasul Patriei” prezentată în cadrul conferinței Țara, Biserica și Neamul. Identitate și comuniune spirituală în perioada regimului totalitar până în contemporaneitate*, organizată de Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, Muzeul Maramureșan, Universitatea Tehnică din Cluj Napoca și Centrul Universitar Nord din Baia Mare, 20 octombrie 2021.
20. Mihai, Florin-Răzvan, „Memorie istorică în Iranul postrevoluționar. Cazul muzeelor de istorie”, la Conferința națională „Totalitarismul și memoria lui istorică”, on-line, 11 noiembrie 2021, organizată de Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului.
21. Mihai, Florin-Răzvan, „Ucraina anilor 1990-1991. Drumul spre independență”, la Conferința „Trei decenii de la destrămarea URSS. Cauze, consecințe pe plan intern și internațional”, organizat de Centrul pentru Studii Ruse și Sovietice din cadrul Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului și Fundația Europeană Titulescu, București, 7 decembrie 2021.
22. Mihai, Florin-Răzvan, Participare la Wokshop-ul organizat de Grupul de Lucru pentru Studierea Antisemitismului și Holocaustului (GL) din cadrul Academiei Române la 14-15/15-16 decembrie.
23. Mironov, Alexandru Murad, *‘Europe Is Not Enough’. A încercat România Mare să devină un actor pe scena mondială?*, conferință personală (*keynote address*) în cadrul secțiunii *Orient în România, România în Orient*, București, 2 septembrie 2021, a Școlii de vară de istorie orientală, ediția a II-a, organizată de Cercul de Istorie Orientală din cadrul Centrului de Studii Turce al Facultății de Istorie, Universitatea din București, și Yunus Emre Enstitüsü din București, 30 august – 2 septembrie 2021
24. Onișoru, Gheorghe, *Un personaj controversat: generalul Ion Mihai Pacepa*, la Conferința Alma Mater Sucevensis, 5 martie 2021, online

25. Onișoru, Gheorghe, *Tezele din iulie 1971 reflectate în discursul propagandistic al presei*, la Congresul ARIP, Galați, 24 septembrie 2021
26. Onișoru, Gheorghe, *Relațiile dintre Nicolae Iorga și generalul Ion Antonescu în anul 1940*, la Sesiunea de toamnă a Secției de Istorie a A.O.Ș.R. Nicolae Iorga – 150 de ani de la naștere, 19 noiembrie 2021, online
27. Onișoru, Gheorghe, *O nouă contribuție a istoriografiei ruse privind conflictul româno-sovietic din perioada celui de-al Doilea Război Mondial*, la Conferința Facultății de Istorie-Geografie a USV, Bucovina – file de istorie, 26 noiembrie 2021, online
28. Roske, Octavian, *Nord contra Sud: Conflictul din Vietnam și opțiunile Casei Albe*, Conferința virtuală *Omul sub „teroarea istoriei”: indivizi, comunități, crize în Europa secolului XX*. Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, Academia Română, București, 27 mai 2021.
29. Șandru, Florin, *Riscurile neadaptării la rigorile regimului comunist: cazul Nicolae Ivănescu*, conferința națională: *Omul sub „teroarea istoriei”: indivizi, comunități, crize în Europa secolului XX*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, oi 27 mai
30. Șandru Florin, , *Dimităr Kolev (Dimitru Coliu): o biografie cu multe umbre*, conferința națională: *Totalitarismul și memoria lui istorică*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 11-12 noiembrie 2021
31. Florin, Șandru, *Biserica și acțiunile religioase în timpul intrării României în Războiul de Reîntregire 1941-1944*, conferința internațională: *Țara, Biserica și Diaspora, identități și comuniune spirituală în perioada regimului totalitar*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, Muzeul Maramureșan din Sighetul Marmației, Universitatea Tehnică din Cluj Napoca, Centrul Universitar Nord din Baia Mare, 20.10.2021.

COMUNICARI LA CONFERINȚE CU PARTICIPARE INTERNAȚIONALĂ

1. Abraham, Florin *Geopolitics of Disinformation in the Age of Social Media*, conferința internațională „Disinformation in memory politics: practices and ways of prevention”, organizată de Rețeaua Europeană Memorie și Solidaritate, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, (11-13 mai 2021) (conferință online).
2. Florin Abraham, *Black Swan” of the Ceausescu Regime: Human Rights?*, conferința internațională „Human rights in the struggle for freedom. A guarantee

- of democracy from the perspective of the current generation”, organizată de Institutul Memoriei Naționale, Bratislava, Slovacia, 5 octombrie 2021.
3. Anton Mioara, *African dolls or how Romanian society witnessed the decolonization process*, comunicare prezentată în cadrul „The Balkans and the Post-Colonial World: Socialist Internationalism and Global Entanglements in the Cold War” la Universitatea din Viena (17-18 iunie 2021) - online.
 4. Anton Mioara, *Un lider, un domn, o țară. Misiunea lui Ion C. Brătianu în fondarea dinastiei de Hohenzollern*, comunicare prezentată la Goethe-Museum Düsseldorf la invitația Asociației culturale româno-germane „Atheneum”, 13 octombrie 2021.
 5. Bălănescu, Flori, *Paul Goma – Între spiritul timpului și spiritul locului, în Patrimoniul cultural de ieri – implicații în dezvoltarea societății durabile de mâine/Yesterday’s Heritage – Contribution to the Development of Tomorrow’s Sustainable Society/культурное наследие прошлого – вклад в развитие стабильного общества в будущем*, Conferință științifică internațională, ediția a IV-a Iași – Chișinău, 28-29 septembrie 2021
 6. Cătănuș Ana Maria, O poveste mult mai veche: dezinformare și fake news în timpul războiului rece, la Conferința Internațională Frontiere și contacte. Fenomene locale, regionale și globale, , Craiova, 19-20 noiembrie 2021 (online), Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” din Craiova, Universitatea din Craiova, Facultatea de Litere, Institutul Limbii Române / Lectoratul de limba română din cadrul Universității „Sfinții Chiril și Metodiu” din Veliko-Tărnovo, Departamentul de Balcanistică, 19-20 noiembrie 2021.
 7. Buchet, Constantin, *Conceptul de Intermarium /Trimarium-Myedzmorze în relațiile româno-polone* , la Simpozionul internațional: *Romania and Polonia at the forefront of Security .Tradition and Continuity*, secțiunea *Relațiile româno-polone sub presiunea geopoliticii „zonei tampon” și a echilibrului de putere din Europa*, Deffence Staff, The National Military Museum „FERDINAND I”, Jassy Branch, 24-26 iunie 2021.
 8. Diac, Cristina, *Work and disability the legislation of the socialist Romania, 1945-1989*, la conferința internațională *Beyond the Iron Curtain: Historical Perspectives on Disability and Labour After 1945*, Jönköping University, Jönköping, Suedia, 23-24 august 2021. (online).
 9. Diac, Cristina, *‘Remembering the Spanish Civil War in socialist Romania’*, la conferința internațională *Civil War in History, c. 1500-2000*, University College Dublin, Society for the History of War, Oxford&UCD Centre for War Studies, Dublin, Irlanda, 10-11 septembrie 2021. (online).
 10. Diac, Cristina, *Flight or fight? Ethnic minorities’ responses to the fascist menace in Romania, 1933-1945*, la conferința internațională *Anti-Fascism and Ethnic*

- Minorities: Political and Cultural Forms of Resistance in Central and Eastern Europe, ca 1920–1950*, Åbo Akademi University&Svenska Litteratursällskapet I Finland, Turku, Finlanda, 11-12 noiembrie 2021. (online).
11. Onișoru, Gheorghe, *Diplomația neîncrederii: eșecul negocierilor româno-sovietice din 1924*, la Conferința internațională *O nouă Europă Centrală – 100 de ani de la crearea primului sistem defensiv regional*, Buzău, 21-23 septembrie 2021
 12. Onișoru, Gheorghe, *Prima fază a rezistenței armate anticomuniste din Bucovina (1944 – 1946). Origini, motivație, desfășurare*, la Conferința internațională *Bucovina și bucovineii în istorie. 150 de ani de la serbarea de la Putna*, Institutul Bucovina Rădăuți, 7-8 octombrie 2021
 13. Șandru Florin, *Percepții străine asupra Revoluției de la 1821 în context regional și european*, conferința internațională: *Retrăiri istorice în veacul XXI, 1821-2021; tematică: 200 de ani de la Revoluția condusă de Tudor Vladimirescu și abolirea domniilor fanariote*, Comuna Maia Catargi, (prof. univ. dr. Jipa Rotaru), jud. Ialomița, 17-18.09.2021.
 14. Șandru Florin, *Locotenentul Dan Teodorescu (1916-1941): Schiță de Portret pentru un erou muscelean*, conferința internațională: *Retrăiri istorice în veacul XXI, 1821-2021; tematică: 1941-2021; 80 de ani de la intrarea Armatei Române în Războiul Sfânt de Reîntregire Națională*, Comuna Maia Catargi, (prof. univ. dr. Jipa Rotaru), jud. Ialomița, 17-18.09.2021

11. Granturi/proiecte câștigate în competiții naționale/europene

Director,

Prof. Radu Ciuceanu
Membru de onoare al Academiei Române

BILANȚ EDITORIAL
AL INSTITUTULUI NAȚIONAL PENTRU STUDIUL
TOTALITARISMULUI, 2020-2021

Bilanțul editorial al anului 2020 a fost marcat de două apariții sub egida Centrului de Studii Ruse și Sovietice „Florin Constantiniu” (CSRS) din cadrul Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului (INST). Prima este rodul colaborării dintre centru și Departamentul de Filologie Rusă și Slavă al Facultății de Limbi și Literaturi Străine din Universitatea din București. Sub titlul *Relațiile româno-ruse/sovietice din secolul al XIX-lea până în prezent*, volumul prezintă materialele conferinței internaționale „Relațiile româno-ruse/sovietice: Trecut, prezent și perspective. CSRS: un deceniu de activitate, 2007-2017”, manifestare desfășurată la 13-14 decembrie 2017, coordonatorii volumului, Antoaneta Olteanu și Ana Maria Cătănuș, oferă cititorilor interesați o perspectivă istorică asupra relațiilor româno-ruse din secolul XIX până în prezent. Diversitatea abordărilor tematice este dublată de varietatea afilierilor instituționale, autorii reprezentând Banca Națională a României, Institutul Revoluției Române din Decembrie 1989, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS), Academia Oamenilor de Știință din România. Universitatea „Dimitrie Cantemir” din Târgu Mureș, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei, Centrul Rus de Știință și Cultură la București, Institutul de Slavistică al Academiei de Ruse de Științe și, desigur, INST și Departamentul de Filologie Rusă și Slavă al Facultății de Limbi și Literaturi Străine din Universitatea din București. Câteva studii se concentrează asupra situației României în timpul staționării trupelor sovietice pe teritoriul țării noastre. Florian Banu observă că sistemul de anchetă practicat de organele de Securitate era impus de consilierii sovietici. După mărturia lui Mișu Dulgheru, șeful Direcției a VIII-a Anchete a Securității „practica de a formula întrebări cu caracter acuzator și de a obține răspunsuri prin care însăși inculpații își calificau faptele criminale era introdusă încă din 1951 ca urmare a venirii tovarășilor consilieri care au introdus chestionare tip și erau completate numai de anchetatori astfel încât răspunsurile să corespundă faptelor care rezultau din întrebări” (p. 191). Un exemplu al implicării consilierilor sovietici îl constituie ancheta

lui Vasile Luca din 1952-1954. În declarațiile date de „anchetatorii români implicați în cazurile Pătrășcanu sau Luca”, observă Dan Cătănuș, „se vorbește exclusiv de A.M. Saharovski, sub formula „tovarășul Saharovski” (p. 199). Saharovski, care avea grad de colonel M.G.B, a fost șeful tuturor consilierilor de pe lângă M.AI.. El va fi retras de la post la 19 noiembrie 1952, locul său fiind luat de colonelul Seghei Makarovici Litvinov. Brândușa Costache aduce în atenția cititorilor statutul Băncii Sovieto-Române, instituție înființată printr-o convenție între guvernul URSS și guvernul României la 14 august 1945. Noua bancă se subordona „Băncii de Stat a U.R.S.S. care exercita controlul operațiunilor bancare derulate de U.R.S.S. în străinătate” (p. 172). După adoptarea Decretului nr. 197/1948 prin care erau dizolvate și lichidate întreprinderile bancare și institutele de credit, Sovrombanc a rămas „singura bancă comercială din România” (p. 179). Despre efectele Convenției de armistițiu asupra economiei românești este vorba în studiul *Activitatea Direcției pentru livrările din România (anii 1944-1946)*, semnat de Anna Gladîșeva. Conform art. 11 din Convenție, statul român era obligat să plătească „suma de 300 de milioane de dolari S.U.A [...] în curs de 6 ani, în mărfuri (produse petroliere, cereale, materiale lemnoase, vase maritime și fluviale, diverse mașini etc.)”. Înființată la 4 decembrie 1944 printr-o Hotărâre a Consiliului Comisarilor Poporului, Direcția pentru livrările din România avea, printre alte funcții, și pe aceea de a emite pentru autoritățile guvernamentale române ordine de „comandă pentru livrarea bunurilor cu specificații exacte, condiții tehnice și cu termene de livrare” (p. 156). În primul an după semnarea Convenției de armistițiu, România a livrat Uniunii Sovietice mărfuri în valoare de 55.617,7 mii de dolari. Produsele petroliere, observă Anna Gladîșeva, „au fost expediate în conformitate cu trei articole ale Armistițiului: art. 10 (pentru nevoile frontului și a armatei), art. 11 (reparații), art. 12 (restituire)” (p. 159).

Volumul *Relațiile româno-ruse/sovietice din secolul al XIX-lea până în prezent* apărut la Editura Universității din București conține și un bilanț al activității Centrului de Studii Ruse și Sovietice „Florin Constantiniu” din cadrul INST. De-a lungul anilor, centrul a organizat manifestări științifice consacrate unor teme precum Stabilirea relațiilor diplomatice româno-ruse, semnarea Tratatului politic de bază româno-rus, Declarația PMR. din aprilie 1964, Dezintegrarea URSS, primul zbor al omului în Cosmos, analiza bătăliilor de la Moscova și Kursk din timpul celui de-al Doilea Război Mondial, evocarea

unor personalități ruse și sovietice (Pavel D. Kiseleff, Nikita Hrușciiov, Mihail Gorbaciiov, Andrei Gromîko și alții). În afară de cercetătorii români implicați în studierea problematicii centrului, la manifestările științifice organizate de CSRS au participat cercetători de la Institutul de Slavistică al Academiei Ruse de Științe, istorici din Lituania, Finlanda, Republica Moldova, Lituania, Bielorusia.

Un alt volum care reflectă activitatea Centrului de Studii Ruse și Sovietice „Florin Constantiniu” din cadrul INST este *Problema Basarabiei în relațiile româno-sovietice 1918-2018*, apărut sub coordonarea lui Florin-Răzvan Mihai și Vasile Buga. Publicat de Editura Litera în 2020, volumul cuprinde materiale ale conferinței „Centenarul Unirii Basarabiei cu România. Problema Basarabiei în relațiile româno-sovietice/ruse, 1918-2018”, desfășurată la 11-12 aprilie 2018. După cum observă Ioan Scurtu în prefața volumului, studiile din cuprinsul cărții „aduc o contribuție substanțială la cunoașterea contextului în care s-a realizat Unirea Basarabiei cu România și a dificultăților înregistrate ca urmare a acțiunilor ostile ale bolșevicilor ruși și ale naționaliștilor ucraineni, la confirmarea internațională a Unirii, la evoluția relațiilor româno-sovietice, precum și la disputa politică și istoriografică sovieto-română privind istoria Basarabiei” (p. 7). Studiile sunt semnate de Radu Ștefan Vergatti, V.V. Morozan, Florin-Răzvan Mihai, Ion Constantin, Ioana Elena Secu, Marius Tărăță, Vitalie Vărativ, Alexandru Duțu, Flori Bălănescu, Dan Cătănuș, Elena Negru, Vasile Buga și Constantin Corneanu. Patru studii sunt consacrate situației Basarabiei în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Sunt de menționat în acest sens contribuțiile *Republica Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească. Aspecte instituționale și ale politicii de cadre (1924-1940)* de Marius Tărăță, *O preconizată alianță româno-italiană în lupta pentru Basarabia în 1939-1940: între intenție și realizare* de Vitalie Vărativ, *Armata română în campania eliberatoare din Basarabia și din Bucovina de Nord (22 iunie-26 iulie 1941)* de Alesandru Duțu și *Drama Basarabenilor refugiați în România, trăită de un copil deportat în Bărăgan* de Flori Bălănescu. Referindu-se la discutarea problemei Basarabiei în contextul relațiilor româno-sovietice la începutul anilor 1960 Dan Cătănuș face următoarea observație: „În ce privește poziția conducerii de la București în problema Basarabiei, nu putem să nu observăm situația complicată în care se afla aceasta. Pe de o parte, în condițiile noii politici de emancipare față de Moscova, și, mai ales, de recuperare treptată a istoriei și

culturii naționale, era greu să mai evite abordarea acestei probleme. Pe de altă parte, nu putea să-și permită să ceară o rectificare a graniței. În primul rând, pentru că era vorba de Uniunea Sovietică, liderul blocului comunist, una dintre cele două superputeri ale lumii. În al doilea rând, granița respectivă figura în Tratatul de pace din 1947, garantat inclusiv de Marile Puteri occidentale. În al treilea rând, existau suficiente argumente că, odată pusă în discuție granița de est a României, se deschidea calea contestărilor la vest” (p. 211). Disputa istoriografică în problema Basarabiei, după cum observă Elena Negru, s-a acutizat în a doua jumătate a lui 1975, când „revistele sovietice de istorie au publicat o serie de materiale semnate de autori de la Moscova și Chișinău, în care se punea accent pe combaterea ideilor privind legitimitatea votului Sfatului Țării și intrării Basarabiei în componența statului unitar la 27 martie 1918. Intrarea trupelor române în Basarabia la începutul lunii ianuarie 1918 era calificată drept <intervenție împotriva țării sovietelor>, iar actul unirii Basarabiei cu România, consecință a unirii eforturilor capitalismului mondial” (p. 221). Politica de transparență susținută de Gorbaciov nu a dus la modificări de tonalitate în discursul istoriografic sovietic atunci când era abordată problema Basarabiei. Într-o notă a Ambasadei RSR la Moscova adresată Ministerului de Externe de la București, la 1 aprilie 1988 se preciza că „în perioada ianuarie 1987-martie 1988, în URSS au continuat să apară articole și lucrări cuprinzând aprecieri neștiințifice privind momente din istoria poporului nostru, în special istoria Moldovei în secolele XVI-XIX și participarea României la cel de-al Doilea Război Mondial”. (p. 227).

Despre Basarabia este vorba și în volumul publicat de Vitalie Văratîc la Editura Oscar Print cu titlul *Misterul leilor*. Explicația succintului titlu se găsește în studiul introductiv *Cum și de ce Banca Națională a României a răscumpărat masa monetară românească din teritoriul Basarabiei și părții de nord a Bucovinei, ocupat de trupele sovietice în iunie 1940*. Rodul unei cercetări de peste un deceniu, volumul de documente oferă informații privind „sursele de <colectare> a leilor românești de către autoritățile sovietice în teritoriile ocupate și căile de valorificare a capturii acestora”. Astfel, la 18 iulie 1940, generalul de securitate Ivan Serov, comisar al poporului pentru Afaceri Interne al RSS Ucrainene, „a ordonat intensificarea activității <în vederea descoperirii și arestării moșierilor, primarilor și percepților, care în trecut au promovat politica guvernului român>. Simultan, grupurile operative ale NKVD-ului, la solicitarea

Comisariatului Poporului pentru Finanțe, au procedat la confiscarea obiectelor de valoare și a banilor, urmată de arestarea deținătorilor acestora” (p. 23-24). Prin aceste metode în județele Chișinău (Lăpușna), Orhei și Soroca au fost sechestrați 3 800 000 lei până la 22 iulie 1940, iar în județul Cernăuți au fost confiscați 5 009 000 lei până la 24 iulie 1940. O săptămână mai târziu suma ajungea la 7 012 000 lei, pentru ca la 6 august valoarea confiscărilor să se ridice la 11 milioane de lei. Până la sfârșitul lunii noiembrie autoritățile sovietice au reușit „să pună mâna pe 1 miliard 694 milioane 307 mii de lei românești care reprezentau doar o parte din stocul monetar aflat în circulație la momentul ultimatumului din 26-28 iunie 1940 (p. 43). În ciuda valorii ridicate a capturii sovietice, estimată de autor la peste 4 tone aur fin, miza nu era de natură financiar-economică. „Prin gestul de a prelua sumele respective și materializarea lor”, observă Vitalie Văratie, „conducerea sovietică a urmărit alt obiectiv: să-și demonstreze totala desconsiderare față de dreptul românilor basarabeni la autodeterminare națională, în general, și sancționarea actului unirii și integrării Basarabiei în România după 1918, în special. Pe tot parcursul celor două decenii de perioadă interbelică, Uniunea Sovietică a pretins să abordeze problema Basarabiei de pe poziția principiului *restitutio in integrum*, iar după 28 iunie 1940 a procedat, în baza dreptului celui mai puternic (dreptul forței), la transpunerea acestuia în practică [...] În opinia părții sovietice, circulația monetară românească, introdusă de către guvernul român în septembrie-octombrie 1920 trebuia înlăturată prin contribuția celor care au provocat acest fenomen, anulat în 1940” (p. 59). Totuși nu pot fi ignorate nici beneficiile economice care au revenit Uniunii Sovietice după confiscările din teritoriile ocupate. În contul a 40% din sumele adunate, conform Protocolului confidențial semnat la 18 octombrie 1940 cu reprezentanți ai statului român, partea sovietică putea achiziționa din România cherestea, petrol lampant, sodă caustică, tutun și hârtie. După secțiunea de documente, volumul conține mai multe anexe. Dintre acestea trebuie remarcat Studiul cu titlul *Privire sumară asupra înțelegerilor în cheiate între Regatul României și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste de la 1919 până astăzi* întocmit în mai 1941 de Traian N. Sdrula, referent la Direcția Acorduri a Ministerului Economiei Naționale. Sunt de asemenea de apreciat numeroasele fotografii care însoțesc Studiul introductiv, cele mai multe dintre ele prea puțin cunoscute publicului din România.

Volumul *Familie, comunitate, filantropie. Biserica în perioada regimului totalitar* este rezultatul unei colabărări între INST și Muzeul Țării Oașului. Editorii cărții, Radu Ciuceanu, director al INST, și Anca Natalia Rusu, și-au propus să reunească în această carte mai multe studii privind implicarea bisericii în activități filantropice, statutul familiei dintr-o perspectivă sociologică și raporturile dintre biserică și stat. Filantropia este abordată fie dintr-o perspectivă teoretică, așa cum o face Nicolae Iuga în studiul *Ideea de Filantropie ca virtute creștină în contextul Filosofiei antice*, fie pe o dimensiune instituțională ca în studiul lui Daniel Lăcătuș *Activități filantropice și misionare ale asociațiilor străine în bisericile creștine din România, sub supravegherea securității*, fie urmând un profil biografic ca în studiul *Filatropul Emanoil Gojdu, reprezentant al românilor în Camera Magnaților în 1861 la Pesta* de Marta Cordea. Reconstituirea vieții în orașul anilor 1980 se face prin intermediul istoriei orale în studiul *Copilăria „mea” la bloc în perioada comunistă* de Mihaela-Cristina Gherheș. Satul maramureșean este evocat în studiile *O perspectivă asupra satului oșenesc în lumina cercetărilor etnologice* de Natalia Lazăr și *Măritatul peste voia părinților – „fugitul în lume”* de Ilie Gherheș. Celelalte contribuții sunt semnate de Viorel Câmpean, Florin Miliam, Florin Șandru și Cristian Boloș. Apărut în 2020 la Editura Cetatea de Scaun, volumul reprezintă al doilea proiect editorial realizat de INST în colaborare cu Muzeul Țării Oașului, după cel din 2019, editat de Ana Natalia Rusu și Alexandru Cristian Voicu, cu titlul *Satul românesc: centru de credință, continuitate și rezistență în Transilvania*, în care se regăsesc comunicările susținute la Conferința internațională cu același titlu organizată la Negrești-Oaș la 8-9 august 2019.

Un alt proiect editorial care valorifică lucrările prezentate în cadrul unei conferințe internaționale este *Annus Mirabilis. Three Decades After: Desires, Achievements, Future*, editat de Florin Abraham. Organizată la 19-20 noiembrie 2019 în București, într-un parteneriat care reunea European Network Remembrance and Solidarity (ENRS), Facultatea de Comunicare și Relații Publice de la SNSPA și INST, conferința a constituit un prilej util pentru stabilirea unor contacte academice și schimburi de opinii privind evoluțiile politice și sociale din preajma anului 1989. Apărut în 2020 la Editura Comunicare.Ro, volumul reunește studii privind geneza și efectele schimbării de regim din Bulgaria, Cehia, Polonia, RDG, România, Slovacia, Ungaria și Țările Baltice.

În 2020 a fost publicat sub egida INST volumul IV din seria *Confesiunile elitei comuniste. România 1944-1965: rivalități, represii, crime... Arhiva Alexandru Șiperco*, Ediție, cuvânt înainte, notă asupra ediției, bibliografie selectivă, indice și note de Andrei Șiperco. Deși pe pagina de titlu a cărții se poate vedea anul 2019 ca reper al apariției, din motive tehnice tipărirea a fost posibilă abia în primele luni ale anului 2020. Debutând în 2015 printr-un volum în care se regăsesc mărturii luate de la Emilian Anghelie, Gheorghe Apostol, Ion Ardeleanu, Manole Bodnăraș, Traian Borcescu, Harry Brauner, Lena Constante, Silviu Brucan, Avram Bunaciu, Francisc Butyka și alții, seria a trezit interesul cititorilor, tirajul fiind epuizat într-un timp foarte scurt. Volumele ulterioare apărute în 2016 (vol. II) și 2018 (vol. III) n-au făcut decât să confirme atractivitatea subiectului. Există mai multe explicații pentru succesul de librărie. Mai întâi, autenticitatea mărturiilor, Alexandru Șiperco reușind să facă, începând cu anii 1970, o serie de interviuri cu 350 de membri sau simpatizanți ai PCR din perioada ilegalității. Pentru a nu trezi suspiciuni din partea autorităților, el a avut, după cum precizează fiul său, Andrei Șiperco, „salutara idee de a solicita un act, din partea unui secretar al C.C. al P.C.R., prin care se atesta că întreprinde o activitate de documentare în vederea elaborării unei lucrări despre istoria P.C.R.” (*Confesiunile elitei comuniste. România 1944-1965: rivalități, represii, crime... Arhiva Alexandru Șiperco*, Volumul I, Ediție, cuvânt înainte, notă asupra ediției, bibliografie selectivă, indice și note de Andrei Șiperco, INST, București, 2015, p. 12). Credibilitatea unei asemenea solicitări era susținută de biografia celui care se simțea îndreptățit s-o facă. Alexandru Eduard („Titu”) Șiperco, născut la Tatar Bunar în 1920, fusese primit în UTC în 1939, și apoi în PCR în 1940. În toamna anului 1940 a primit funcția de secretar al Biroului Organizației Studențești a UTC. În aprilie 1945 a devenit instructor al CC al UTC, iar în septembrie 1947 a fost ales membru al CC al UTM. În perioada 1949-1951 a urmat Universitatea Serală de Marxism-Leninism de pe lângă CC al PMR, iar în perioada 1 iulie-1 septembrie 1951 a urmat Școala de Ofițeri Politici, primind gradul de maior. Era cunoscut de mulți ilegaliști, și a avut relații strânse cu Valter Roman și Miron Constantinescu. Puși în fața acestui parcurs biografic, responsabilii de la Comitetul Central nu aveau motive să creadă că Alexandru Șiperco se va implica în activități ostile regimului. După cum nici cei intervievați nu și-ar fi putut închipui că un fost ilegalist ar fi capabil de acțiuni subversive. De aici și

deschiderea lor spre rememorare, uneori cu sincope, denaturări, paranteze justificative, amnezii comandate, și ele o componentă a autenticității. Ceea ce nu le oferă și statutul de adevăr istoric, cu atât mai mult cu cât uneori mărturiile se contrazic, afirmațiile discutabile fiind semnalate chiar de cel care le consemnează. Alte „erori și inadvertențe” a încercat să le elimine chiar editorul, deși se poate presupune că, în ciuda acumulării de informații privind lumea politică a perioadei evocate, multe confesiuni rămân încă în așteptarea unor confirmări prin alte documente de arhivă sau de istorie orală. Mărturiile au fost culese de regulă pe parcursul mai multor întâlniri, datarea lor fiind făcută pe loc. Atunci când nu putea nota pe moment crâmpielele de amintiri, de față fiind și interlocutorul, Alexandru Șiperco reproducea mai târziu din memorie cuvânt cu cuvânt tot ce auzise. Al doilea motiv al interesului stârnit de seria *Confesiunilor elitei comuniste* s-ar putea regăsi în intervențiile, pe alocuri cu accente polemice, ale autorului interviurilor. Nu știm când au fost ele adăugate în carnetele cu transcrieri, dacă sunt rodul unei reacții imediate sau produsul unei re poziționări ulterioare. Spre exemplu, într-o discuție consemnată la 11 februarie 1977, Alexandru Șiperco nota, în completarea interviuatului: „Îmi pun întrebarea: cum am fi rămas (P.C.) la putere în 1945-1946 și în 1947 și mai încolo, inclusiv în 1957, fără să avem în spate pe ruși? Categorie am fi avut război de partizani în țară, răscoale etc. Doamne! Foarte greu am cucerit și ne-am menținut” (*Confesiunile*, vol. I, p. 261). Toate intervențiile de acest gen sunt marcate în text cu aldine. O altă posibilă explicație ar putea fi oferită de bogăția aparatului critic. Editorul a reușit să situeze fiecare interviu într-un cadru istoric și biografic pe cât posibil eliberat de zone obscure. Notele de subsol, uneori depășind ca spațiu textul interviului, schițează reperele necesare pentru înțelegerea contextului. S-ar putea spune că Andrei Șiperco a reușit, dincolo de descifrarea și transcrierea carnetelor de însemnări ale tatălui său, să configureze un dicționar biografic al lumii politice românești din anii 1940-1950. Întocmit cu rigoare, indicele de persoane și locuri îi permite cititorului să identifice imediat notele biografice de care este interesat. O ultimă explicație a succesului seriei, pe care probabil cei mai mulți ar putea s-o considere de cea mai mare importanță, s-ar regăsi în prezența unor figuri asociate instituțiilor represive sau aparatului de propagandă din anii 1940-1950. Printre ele se află Liuba Chișinevschi, Miron Constantinescu, Alexandru Drăghici, Mișu Dulgheru, Teohari Georgescu, în vol. II, Ladislau Ady, Piotr Gonciaruc,

Vladimir Mazuru, în vol. III, Vasile Negrea și Alexandru Nicolschi în vol. IV. Concepția grafică a seriei, machetarea, redactarea și coperta reprezintă contribuția lui Corneliu Beldiman. O serie care va avea, după aprecierea lui Andrei Șiperco, șapte volume.

În 2020 a apărut sub egida INST și volumul editat de Gheorghe F. Anghelescu, Octavian Roske și Ion Constantin, sub titlul *O viață în slujba țării: convorbiri cu generalul Titus Gârbea*, care valorifică o serie de interviuri realizate în anii 1980 cu fostul atașat militar la Berlin, martor la o serie de evenimente semnificative din perioada celui de-al Doilea Război Mondial.

În anul 2021 INST a continuat să publice seria *România 1945–1989. Enciclopedia regimului comunist*, cu volumul coordonat de Octavian Roske. Primele trei volume au apărut în 2011, 2012 și 2016. *Enciclopedia regimului comunist. Represiunea* poate fi văzută ca un efort de sinteză în cercetarea fenomenului pe care cele nouă volume din *Mecanisme represive în România 1945-1989*, serie realizată sub egida INST în perioada 2001-2011, au prezentat-o publicului, pe parcursul unui deceniu, folosind perspectiva biografică. Consacrat literelor S-Ș, volumul *Enciclopedia regimului comunist, Represiunea*, vol. IV, S-Ș conține informații despre locuri de detenție, precum penitenciare (la articolele Satu Mare, Sfântu Gheorghe, Sibiu, Sighet, Sighișoara, Slatina, Suceava), colonii de muncă (Saivane, Salcâmi, Salcia, Saligny, Seimeni, Stoenеști, Strâmba) localități folosite ca domiciliu obligatoriu (Sadova, Sascut, Săvinești, Schei, Spanțov, Stăncuța Nouă, Sterea, Sucevița, Ștei), spitale sau secții de psihiatrie folosite pentru neutralizarea opozițiilor și disidenților (Săpoca, Socola). Mai multe articole din acest volum au ca subiect victimele represiunii, de la categorii profesionale (Scriitor) la culte sau asociații religioase (Sectă, Stiliști, Slătioara) de la comunități etnice (Sași, Sârbi, Sionism, Slovaci, Șvabi) la organizații sau grupuri de opoziție (Sindicatul liber al oamenilor muncii din România). Alte articole conțin informații despre terminologia utilizată în anchete, rechizitorii, sentințe sau în diverse acte cu caracter normativ care au constituit suportul juridic al măsurilor represive (Sabotaj, Secretul de stat, Speculă, Spionaj, Subminare, Subminarea economiei naționale, Șantaj), date despre structuri ale aparatului represiv (Securitate, Siguranță, Serviciul „C” al Securității, Serviciul Dislocări și Domicilii Obligatorii, Serviciul Inspecții, Serviciul muncii,

Serviciul Special de Informații, Sistem concentraționar, Școala de ofițeri de Securitate) metode și instrumente de lucru la dispoziția Securității în acțiunile de control, prevenire sau anihilare a manifestărilor ostile regimului comunist (Strămutare, Supraveghere informativă generală, Supraveghere informativă, Sursă, Sursă membru de partid). Prezente în acest volum sunt și aspectele legate de rolul factorului ideologic sau de influența unor măsuri economice asupra societății (Serviciul de cadre, Sistematizare, Sistematizarea satelor, Socialism științific, Stabilizare monetară, Statul-partid, Șoim al patriei), efectele ocupației sovietice (Sovietizare, Sovrom) sau manifestări ale totalitarismului în alte spații geografice (Samizdat, SMERȘ, Stahanovism, Stalinism, STASI). Fiecare articol este însoțit de o bibliografie orientativă, structurată după următoarea ordine: arhive, istorie orală, legislație, volume și articole, de fiecare dată ordonate alfabetic după autor, surse internet. În cazul trimerilor la surse arhivistice sunt menționate doar fondurile și dosarele consultate, fără indicarea filelor. În cazul traducerilor în limba română, din motive de spațiu, nu au fost menționate numele traducătorilor. Omise au fost și numele prefațatorilor sau ale autorilor de postfețe. Trimerile la articolele și studiile publicate în reviste sau în volume colective conțin și paginația, spre deosebire de trimerile la articolele publicate în ziare, care indică doar data apariției. La sfârșitul volumului au fost inserate cinci secțiuni: lista articolelor din primele patru volume din *Enciclopedia* (A-Ș), un indice cu numele persoanelor care apar în ilustrații, un indice cu locurile de detenție reproduse în fotografii, un indice cu volumele și periodicele care apar în ilustrații și lista cumulativă a autorilor din toate cele patru volume.

Întocmit de

Octavian Roske

INSTITUTUL NAȚIONAL PENTRU STUDIUL TOTALITARISMULUI
PLAN DE CERCETARE
2022

PROGRAMUL I

România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Evoluția organizării judecătorești.
Coordonator: C.S. I Octavian Roske

Colectiv de cercetare: C.S. II Constantin Buchet, C.S. II Ana-Maria Cătănuș, C.S. III Florin Bălănescu, C.S. III Mihai Burcea, C.S. III Cornel Beldiman, C.S. III Cristina Diac, C.S. III Florin Răzvan Mihai, C. S. III Octaviana Jianu, A.C. Florin Șandru, A.C. Alexandru Cristian Voicu.

Support tehnic: referent Iuliana Dumitrescu, analist programator Mihaela Maria Gavrilăscu

Obiectivele programului de cercetare: Prezentarea evoluției legislației civile. Modificările aduse legislației penale. Principiile alcătuirii Codurilor Penale. Regimul pedepselor. Procedura judiciară. Competențele instanțelor de judecată. Rolul asesorilor populari. Atribuțiile tribunalelor militare. Rolul Tribunalului Suprem. Formarea și selecția magistraților. Corpul avocaților. Instituția baroului. Dimensiunea ideologică a mecanismelor decizionale în organizarea judecătorească. Sistemul numirilor și promovării în aparatul procuraturii. Influența factorului politic asupra funcționării instanțelor de judecată. Procesele politice: context istoric, motivații, implicații propagandistice. Legislația specială, ca element de control asupra societății. Percepția publică asupra funcționării justiției.

Programul de cercetare se va concretiza în final prin publicarea unui volum în seria *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist*, în care fiecare articol va fi completat de aparat bibliografic și material iconografic. Fragmente de programul de cercetare vor fi publicate în revista „Arhivele totalitarismului”.

Termen de finalizare: 31 decembrie 2023.

PROGRAMUL II

România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Evoluția politică, economică și socială a țării din perspectiva deciziilor luate la nivelul Comitetului Executiv și Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R..

Coordonator: C.S. II Dan Cătănuș

Colectiv de cercetare: C.S. II Ana-Maria Cătănuș C.S. III Cristina Diac, C.S. III Mihai Burcea, C.S. III Mihai Florin Răzvan, C.S. III Octaviana Jianu, C.S. Mioara Anton, A.C. Florin Șandru, A.C. Carmen Stratone, A.C. Alexandru Cristian Voicu

Support tehnic: referent Iuliana Dumitrescu, analist programator Mihaela Maria Gavrilăscu

Obiectivele programului de cercetare: Prezentarea structurilor centrale de conducere ale Partidului Comunist Român. Activitatea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. (1965-1974) și a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R (1974-1989). Componenta organelor centrale de conducere pentru toată perioada de activitate. Pregătirea și desfășurarea ședințelor. Participanți, problematică, sarcini și direcții de dezvoltare. Contextul politic, economic și social al dezbaterilor și deciziilor. Sinteză discuțiilor și a măsurilor luate. Raportarea la capacitățile executivului de a

pune în practică deciziile de natură economică. Relația cu situația din teritoriu și disponibilitățile administrațiilor locale. Analiza efectelor deciziilor luate din perspectiva evoluției politice, economice și sociale.

Programul de cercetare se va concretiza în final prin publicarea unui volum în seria *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist*, în care se vor regăsi, în sinteză, dezbaterile și măsurile luate la nivelul celor două structuri centrale de conducere din cadrul C.C. al P.C.R. în perioada 1965-1989. Fragmente de programul de cercetare vor fi publicate în revista „Arhivele totalitarismului”.

Termen de finalizare: 31 decembrie 2023.

PROGRAMUL III

România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Dezvoltarea constituțional-instituțională a statului.

Coordonator: C.S. II Florin Abraham

Colectiv de cercetare: C.S. I Gheorghe Onișoru, C.S. III Claudiu Degeratu, C.S. III Cristina Diac, C.S. III Florin Florin Mihai, C.S. III Alexandru Murad Mironov, C.S. III Vitalii Varatec, C.S. Mioara Anton, C.S. Carmen Stratone

Suport tehnic: referent Iuliana Dumitrescu, analist programator Mihaela Maria Gavrilescu

Obiectivele programului de cercetare: Analiza evoluției cadrului constituțional al României din perspectivă istorică: 1866, 1923, 1938. Instaurarea regimului comunist și modificările aduse regimului constituțional: 1948, 1952, 1965. Definirea orânduirii sociale a Republicii Populare Române din perspectivă constituțională. Statutul proprietății. Proprietatea socialistă de stat. Proprietatea cooperatistă. Economia națională și principiul planificării de stat. Rolul statului democrat-popular. Conceptul de suveranitate. Împărțirea administrativ-teritorială. Principiile organizării de stat. Mecanismul legiferării. Definirea ordânduirii sociale a Republicii Socialiste România din perspectiva cadrului constituțional. Organizarea statului. Marea Adunare Națională. Funcțiile Consiliului de stat. Instituția prezidențială. Consiliul de Miniștri. Baza economică și politică a funcționării instituțiilor la nivel central. Funcțiile puterii legislative. Modificări în organizarea teritorial-administrativă. Drepturile fundamentale ale cetățenilor. Principiul egalității, ca garanție constituțională. Drepturile naționalităților conlocuitoare.

Programul de cercetare se va concretiza în final prin publicarea unui volum în seria *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist*, în care fiecare articol va fi completat de aparat bibliografic și material iconografic. Fragmente de programul de cercetare vor fi publicate în revista „Arhivele totalitarismului”.

Termen de finalizare: 31 decembrie 2023.

Director,
Prof. Radu Ciuceanu
Membru de onoare al Academiei Române